

Patrick Süskind: Das Parfum
Sie hatten zum ersten Mal etwas aus Liebe getan
Jméno: VT
UČO:
Datum: 21.12.2006
Počet znaků: 5377

Úvod

Při pouhém prohlížení obálky knihy *Das Parfum* by mohl čtenář nabýt dojmu, že se mu do rukou dostává historický román. To podtrhuje i výřez barokního obrazu Antoine Watteaua *Nymphe et Satyre* ou *Jupiter et Antiope* na titulní straně. Název románu s podtitulem *Die Geschichte eines Mörders* v kombinaci s touto ilustrací může budít očekávání vraha žen, popř. i sexuálních motivů vražd. Čtenář, který zná autora a jeho dílo, bude však správně usuzovat na postmoderní román.

Tato práce je kvůli jejímu omezenému rozsahu zaměřena především na analýzu textu a zejména na jevy spojené s časem.

Analýza

Román je rozdělen do čtyř částí, přičemž každá z nich popisuje určitý stupeň vývoje hlavní postavy. Čtvrtá, a tedy poslední část, je jen na šesti stranách, protože hlavní postava již splnila své poslání a román je jen stručně zakončen.

Převážná část románu je vyprávěna auktoriálním vypravěčem. Důvody užití této perspektivy jsou zřejmé: Hlavní postava není na vyprávění charakterově vybavena a perspektiva ostatních postav by nám nemohla sdělit téměř nic, protože hlavní postava má před okolním světem velká tajemství, která nemůže vyzradit.

Vypravěč často užívá ironie, jak je tomu v případě zavraždění první dívky. Vypravěč se zmíní o její smrti jako o zcela nepodstatné události, zatímco obširně popisuje, jak Grenouille mrtvou dívku očichává:

Als sie tot war, legte er sie auf den Boden [...] und der Duftstrom wurde zur Flut, sie überschwemmte ihn mit ihrem Wohlgeruch. Er stürzte sein Gesicht auf ihre Haut und fuhr mit weitgeblähten Nüstern von ihrem Bauch zur Brust [...] hinab an ihr Geschlecht, an ihre Schenkel, an ihre weißen Beine. 1

Na vrcholu románu, kde Grenouille očaruje všechny obyvatele města Grasse, včetně otce poslední ze zavražděných dívek, je ironie ještě silnější. Vrah je zde uctíván a zbytek přítomných líčen v nestydatých situacích. Konec románu doprovází opět těžká ironie.

Grenouille je sežrán pařížskou lůzou a vypravěč říká:

„Als sie dann wagten, verstohlen erst und dann ganz offen, da mußten sie lächeln. Sie waren außerordentlich stolz. Sie hatten zum ersten Mal etwas aus Liebe getan.“ (s. 320)

Ve vyprávění se většinou zachovává časová posloupnost. Výjimku tvoří vypravěčův popis stárí a smrti Madame Gaillard od roku 1782 do 1799 (s. 38-40). Protože prvotní narativ končí roku 1767 smrtí Grenouille, je tato anachronie externí prolepsí. Další anachronií je analepse, ve které vypravěč popisuje události, které se staly v uplynulých sedmi letech vyprávění:

Während dieser Zeit herrschte in der äußeren Welt Krieg, und zwar Weltkrieg. Man schlug sich in Schlesien und Sachsen, in Hannover und Belgien, in Böhmen und Pommern. [...] Einmal war der Schnee so hoch, daß er nicht mehr die Kraft hatte, sich bis zu den Flechten durchzuwühlen. Da ernährte er sich von steifgefrorenen Fledermäusen. [...] (s. 169-170)¹

1 Süskind Patrick, *Das Parfum*. Diogenes Verlag AG Zürich, 1994, s. 56, pův. vyd. z roku

Ve vyprávění je znatelná nestálost tempa. Kniha začíná deskriptivní pauzou, ve které vypravěč nejdříve vysloví záměr vyprávět příběh Jean-Baptiste Grenouille, kterého nám stručně představuje. Dále podrobně popisuje prostředí, ve kterém se Grenouille má narodit (s. 5-7). Prvním činem matky se rozbíhá příběh a jeho první scéna – narození Grenouille. Během této scény se často objevuje její nejčistší forma, tedy dialog. Po umístění Grenouille k paní Gaillard se tempo zvyšuje a za poměrně krátký čas textu uběhne šest let času příběhu, tedy Grenouillova života. Toto tempo se dočasně udržuje, Grenouille odchází v osmi letech od paní Gaillard (s. 37). V kapitolách 7-17 se tempo opět zpomaluje, příběh je zde důležitější. Druhá část knihy vypráví v kapitolách 23-30 úsek cca sedmi let příběhu. Posledních 68 stran románu zabírá cca rok a půl vyprávěného času. Vypravěč si zde je vědom dostatečného napětí příběhu a tedy možnosti delších popisů. Po vrcholu příběhu se toto napětí uvolňuje a následuje už jen stručná čtvrtá část románu.

Co se frekvence týče, je valná většina vyprávění singulativní narativní formou. Když však vypravěč líčí Grenouillov život ve skále, dělá to jen jednou a následně sděluje: „So ging es Tag für Tag, Woche für Woche, Monat für Monat. So ging es sieben ganze Jahre lang.“ (s. 169) Tady se jedná o formu iterativní.

Vedle popisů je v narativu důležitým prostředkem charakterizace postavy její řeč.

V našem případě toto platí zejména pro vedlejší postavy. Řeč parfuméra Baldiniho ukazuje na jedné straně jeho vzdělanost, na straně druhé prozrazuje jeho slabiny. Často lže sám sobě i druhým, celá jeho kariéra je lží. V příběhu dostává Baldini příležitost toto pochopit:

„Ich werde morgen nicht zu Pélistier schicken“, sagte er und umklammerte mit beiden Händen die Rückenlehne seines Stuhles. „Ich werde es nicht tun. Und ich werde auch nicht meine Tour durch die Salons machen. Sondern ich werde morgen zum Notar gehen und mein Haus und mein Geschäft verkaufen. Das werde ich tun. E basta!“

Samotný Grenouille mluví zřídka a jeho řeč spíše jen potvrzuje popisy vytvořený charakter postavy. Ke zvláštnímu jevu dochází, když Grenouille vidí ve snu sám sebe lepšího, což ukazuje právě řeč této postavy. (s. 162)

Interpretace a výklad estetického působení textu

Román klade čtenáři řadu otázek. Vypravěč nevynáší nad Grenouillem žádné soudy, toto je přenecháno právě čtenáři. Grenouille lidé a celý svět od dětství nenávidí, hnusí se jim a to může vyvolat i jistou náklonnost k jeho postavě, jako tomu je např. u „Sloního muže“ Josepha Merricka² nebo Quasimoda z románu Victora Huga Chrám Matky Boží v Paříži³. Tyto dvě postavy však nejsou, narozdíl od Grenouille, nenáviděny zcela ode všech.

Závěr

Vzhledem k omezenému rozsahu poukazuje tato práce jen na některé jevy v analyzovaném textu a jen velmi stručně nastiňuje estetickou stránku tohoto románu. Největší pozornost byla věnována tempu vyprávění.

1985. Všechny další 1 Süskind Patrick, Das Parfum. Diogenes Verlag AG Zürich, 1994, s .56, pův. vyd. z roku 1985. Všechny další citáty jsou z tohoto vydání.

2 Viz http://de.wikipedia.org/wiki/Das_Parfum_%28Roman%29 [citováno 21. prosince 2006]

3 Hugo, Victor Marie, Chrám Matky Boží v Paříži. Přeložila Milena Tomášková, 5. vyd. Praha: Odeon, 1968, s.

Seznam použité literatury:

Primární literatura:

Süskind Patrick, Das Parfum. Diogenes Verlag AG Zürich, 1994, s .56, pův. vyd. z roku 1985.

Sekundární literatura:

Rimmon-Kenan, Slomith, Poetika vyprávění. Přeložila Vanda Pickettová. Host – vydavatelství, s.r.o., 2001. Název originálu: Narrative Fiction: Contemporary Poetics.

Wikipedia, Die freie Enzyklopädie [online]

http://de.wikipedia.org/wiki/Das_Parfum_%28Roman%29 [citováno 21. prosince 2006]